

Кувишинова Н. М. Німецькі запозичення і шляхи їх проникнення у словниковий склад російської мови

В російській мові значну частину іношомовних слів складають німецькі лексичні запозичення, аналіз яких дозволив автору продемонструвати широкий спектр процесів семантичного освоєння німецьких запозичень та визначити ті історичні умови, які сприяли запозиченню німецьких слів. Проведене дослідження базується на фактичних даних, отриманих різними лінгвістами, і результатах власних спостережень автора.

Ключові слова: німецькі лексичні запозичення, семантичний об'єм, власне німецькі слова, мова-посередник.

Kuvshinova N. M. German borrowing and how they enter into the vocabulary of the Russian language

In Russian language, the significant part of foreign words are German lexical borrowings, analysis of which allowed the author to demonstrate a general spectrum of processes of semantic adaptation of German borrowings and to determine the historical conditions that contributed to borrow German words. The research is based on actual data obtained by different linguists, and on the results of the author's own observations.

Keywords: German lexical borrowings, semantic content, actual German words, intermediate language.

Кудря О. А.

**Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”**

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА СКЛАДОВА СЕМАНТИКИ АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ВТОРИННИХ КОЛЬОРОПОЗНАЧЕНЬ

У статті з позиції лінгвокультурології розглядається семантика вторинних кольоропозначень, дібраних з англійських та українських тлумачних словників. Автор описує мовну картину світу, яка вербалізується за допомогою кольоропозначень, що походять від назв різних об'єктів-еталонів, зосереджує увагу на вияві національних особливостей та ізоморфних рис при виборі назви об'єкта для творення зазначених одиниць в англійській та українській мовах. Актуальність дослідження визначається загальною тенденцією сучасної лінгвістики до порівняльного вивчення одиниць мови та відсутністю ґрунтовного аналізу вторинного семіозису англійських та українських кольоропозначень.

Ключові слова: вторинні кольоропозначення (КП), лінгвокультурологічні особливості, вторинний семіозис кольоропозначень, об'єкт-еталон.

Кольоропозначення (далі КП) з позиції лінгвокультурології розглядаються як “одна із значущих когнітивних категорій в осмисленні навколишнього світу людиною, а також як місткий культурний код” [1, с. 4], ажде “значення назв кольору являють собою артефакти культури” [3, с. 285]. КП становлять “номінативну мовну одиницю”, яка водночас є “носієм і джерелом національно-культурної інформації” [3, с. 38]. У мові знаходять своє відображення й разом з тим формуються “цінності, ідеали й установки

людей, те, як вони думають про світ та своє життя в цьому світі, й відповідні мовні одиниці являють собою “безцінні ключі” до розуміння цих аспектів культури” [3, с. 7]. Р. М. Фрумкіна вважає, що “найінформативнішим способом тлумачення прикметникових КП є той, який містить пряму вказівку на об’єкт” [14]. Проте, що це за “об’єкт”, “еталон”, “прототип”, залежить від мови, адже постійний вплив відчуттів, що отримуються носіями мови, створював стійкі асоціації з певними предметами, що закріпились на генетичному рівні. Якщо асоціації не є універсальними, то й семантика КП у різних народів, на думку таких лінгвістів, як О. П. Василевич, А. Вежбицька, В. А. Москвич, Р. М. Фрумкіна, буде залежати від історичних, культурних і географічних умов.

Мета статті – простежити лінгвокультурологічну складову семантики вторинних КП англійської та української мов, адже мовна картина світу, представлена вторинними КП, що походять від назв різних об’єктів-еталонів в обох мовах, має певні розбіжності, що представляють національну специфіку. **Матеріалом дослідження** послуговували вторинні КП, вибрані з сучасних англійських (245 лексем) та українських (211 лексем) тлумачних словників [12, 18]. Під вторинними КП розуміємо однослівні ад’єктивні (англ. *golden* ‘золотого кольору’, укр. *золотий*) та іменникові (англ. *apricot* ‘абрикосовий колір’, укр. *умбра*) ЛО зі вторинним колірним значенням. Такі лексеми є здебільшого лексикографічно закріпленими та вмотивованими з погляду носіїв мови.

На думку Л. О. Голуб, національна специфіка КП безпосередньо пов’язана з особливостями роботи сенсорно-рецептивного компоненту етнічної мовної свідомості. Семантичне поле КП є в абсолютній більшості мов світу. Інша справа – самі імена кольору. “Наповнення поля кольоропозначень тісно пов’язане з процесами суспільної свідомості та з процесами розвитку суспільних відносин” [7, с. 22]. Кількість найменувань відтінків кольору в мові прямо залежить від рівня цивілізованості суспільства, що говорить цією мовою, оскільки, крім лексико-морфологічних засобів, назви кольору перш за все утворювались від назв відповідних предметів, артефактів. “Саме природні й культурні референти слів-кольоропозначень відображають специфіку мислення того чи іншого етносу. Очевидним є те, що основою кольоропозначень є метафоричний чи метонімічний образ, який базується на певних асоціативних зв’язках” [7, с. 23].

В описі назв кольору важливим є порівняння. Людина пов’язує зорові категорії з певними універсальними зразками (моделями). Шлях від уявлення про колір у мозку до мовних одиниць, що відображають поняття, лежить через універсальні елементи людського досвіду, які можна визначити як день, ніч, сонце, вогонь, рослинність, земля, небо тощо [3]. Опис вторинного

семіозису КП двох мов дає змогу виявити специфіку національного світобачення. Національне мислення, обумовлене екстралінгвістичними факторами (історико-культурними й природно-кліматичними особливості життя етносу), “вербалізує досвід концептуалізації колірною простору в національно-специфічні лексичні форми, що утворюють національну лінгвоколірну картину світу” [1, с. 4]. На думку Т. В. Пастушенко, мовна картина кольору, з одного боку, є “національно-специфічною комунікативною інтерпретацією реального видимого колірною простору”, з іншого – “його презентацією в мисленні людини” [9, с. 7]. Саме вторинний семіозис КП, на нашу думку, якнайкраще фіксує національно-культурну специфіку уявлень мовного колективу про колір і його роль у житті людини, а також специфіку колірних асоціацій. Проблема відображення в мові колірної картини тісно пов’язана з поняттям мовної картини світу, під яким розуміється “представлення предметів, явищ, фактів ситуацій дійсності, ціннісних орієнтирів, життєвих стратегій і сценаріїв поведінки в мовних знаках, категоріях, явищах мовлення, що є семіотичним результатом концептуальної репрезентації дійсності в етнос відомості” [11, с. 441]. У загальному вигляді картину світу можна визначити як спрощене відображення загальної суми уявлень про світ у конкретній культурній традиції. Семантичні, конотативні, асоціативні особливості в різних лінгвокультурах дозволяють говорити про неоднакове сприйняття світу, про створення концептуальної картини світу крізь призму національної свідомості та мови. На думку автора гіпотези лінгвістичної відносності Б. Уорфа, кожна мова має власну картину світу та, маючи специфічний лексичний склад, містить у собі унікальну й неповторну класифікаційну систему, яка визначає світогляд носія окремої мови [13]. Одним із найважливіших доказів гіпотези лінгвістичної відносності є відображення в мові кольору: найменування кольору в різних мовах залежить від структури самої мови й рівня розвитку суспільства, адже людина сприймає світ переважно через структури рідної мови, яка детермінує людські структури мислення й поведінки – в одних мовах є 7 основних назв кольору (російська, білоруська тощо), в інших – 6 (англійська, німецька тощо), в мові шона – 4, в мові басса – 2 [2, с. 13]. Тому відсутність слів на позначення того чи іншого кольору в мові зовсім не говорить про те, що носії даної мови не розрізняють цей колір. Даний факт може впливати на кількісне співвідношення та різноманітність використаних вторинних КП у різних мовах. “Розбіжність культурних уявлень про колір різних народів особливо яскраво проявляється в різноманітних асоціаціях, що демонструють національно-культурну специфіку мислення носіїв різних мов [1, с. 4]. Національні особливості функціонування вторинних КП у носіїв англійської та української мов зумовлені їх менталітетом та історико-культурними традиціями. Вторинні

КП відображають специфіку світобачення носія мови “крізь призму кольору” [1, с. 4]. “Оскільки формування мов відбувається в різних умовах, то й колірний простір, відображений у мові, різниться” [5, с. 18].

На думку Л. В. Самаріної, “інтерес до певних кольорів зароджувався в людей у процесі трудової й естетичної діяльності, та колірні терміни виникли в мові тільки тоді, коли в них з'явилась практична потреба” [10, с. 147]. Безумовним вважаємо той факт, що “колеристична мова відображає колірні традиції тієї чи іншої культури, яка формується в різних історичних та географічних умовах” [8, с. 110]. “Еталонні” уявлення вибудовуються на основі асоціацій, що викликані ознаками таких предметів, які добре відомі носіям мови, причому ці ознаки повинні бути більш-менш стійкими, постійними для даного предмета [8, с. 111]. Лінгвістичні факти говорять про різну інтерпретацію сприйнятих зорових образів мовною свідомістю в різних культурах. “Кожний етнос, уявляючи в свідомості певний фрагмент дійсності, вибирає лише деякі об'єкти, які є для нього ціннісними й відображають своєрідність побуту й менталітету” [8, с. 112].

Мовна картина світу, яка вербалізується за допомогою вторинних КП, що походять від різних об'єктів-еталонів в англійській та українській мовах, має спільні риси та розбіжності, що представляють національну специфіку. Відносно однаковими за продуктивністю є групи англійських та українських вторинних КП, що походять від назв овочів, фруктів, ягід та інших плодів, барвників та мінеральних фарб, металів, гірських порід та будівельних матеріалів, тканин, різних предметів та явищ природи, частин тіла, органів, елементів зовнішності людини. Значні кількісні відмінності спостерігаються в чотирьох семантичних групах вторинних КП: назви рослин, фауна, їжа та напої, мінерали та коштовне каміння. Такі спільні та відмінні риси дають нам змогу зробити припущення щодо національно-культурних особливостей уживання вторинного семіозису КП в англійській та українській мовах. Представимо зазначені групи вторинних КП у таблиці 1:

Таблиця 1

Тематичні групи вторинних КП, мотивованих назвами об'єктів-еталонів

з/п	КП, мотивовані назвами	Кількість (%)		Приклади	
		Англ.	Укр.	Англ.	Укр.
1.	Рослин чи їх частин	52 (21,2 %)	29 (13,6 %)	<i>heliotrope</i> 'геліотроповий'	<i>маковий</i>
2.	Овочів, фруктів, ягід та інших плодів	39 (16 %)	39 (18,3 %)	<i>walnut</i> 'горіховий'	<i>калиновий</i>
3.	Предметів та явищ природи	34 (13,9 %)	30 (14,1 %)	<i>sunny</i> 'сонячний'	<i>сніговий</i>

з/п	КП, мотивовані назвами	Кількість (%)		Приклади	
		Англ.	Укр.	Англ.	Укр.
4.	Їжі та напоїв	26 (10,6 %)	12 (5,6 %)	<i>mustard</i> ‘гірчичний’	<i>молочний</i>
5.	Барвників та мінеральних фарб	20 (8,2 %)	28 (13,2 %)	<i>henna</i> ‘кольору хни’	<i>кіноварний</i>
6.	Мінералів та коштовного каміння	18 (7,3 %)	30 (14,1 %)	<i>opal</i> ‘опаловий’	<i>малахітовий</i>
7.	Фауни	16 (6,5 %)	3 (1,4 %)	<i>foxu</i> ‘кольору хутра лисиці’	<i>тигровий</i>
8.	Гірських порід та будівельних матеріалів	14 (5,7 %)	15 (7 %)	<i>charcoal</i> ‘вугляний’	<i>антрацитовий</i>
9.	Металів	13 (5,3 %)	17 (8 %)	<i>leaden</i> ‘свинцевий’	<i>стальний</i>
10.	Тканин	9 (3,7 %)	7 (3,3 %)	<i>calico</i> ‘кольору ситця’	<i>кармазиновий</i>
11.	Частин тіла, органів, елементів зовнішності людини	4 (1,6 %)	3 (1,4 %)	<i>flesh</i> ‘тілесний’	<i>кривавий</i>
Усього:		245 (100 %)	213 (100 %)		

Як видно з таблиці 1, найчастіше еталонами для творення вторинних КП обох мов виступають природні об’єкти, адже очевидним є те, що з давніх часів людина спостерігала за довкіллям, переносючи забарвлення флори і фауни, явищ природи на інші предмети, вживаючи при цьому назву кольору, що асоціативно пов’язана з об’єктом-еталоном. Саме “натуральні барви природи лежать в основі подальших асоціацій” [6, с. 33]. Проте, якщо назви овочів, фруктів, ягід та інших плодів при творенні вторинних КП використовуються представниками обох культур однаково часто, то назви рослин (особливо квітів та суцвіть різних рослин, листя) частіше задіяні при творенні англійських вторинних КП. Припускаємо, це пояснюється тим, що українці здавна вважаються нацією хліборобів, аграріїв. Тому для них важливим був збір урожаю, через це й за мотиваційну основу вторинних КП частіше брались назви плодів рослин. В Англії ж стрімко розвивались природничі науки, у тому числі й ботаніка, що вивчали особливості рослин, їх забарвлення. Укладались довідники з ілюстраціями квітів, що давало носіям мови чітке уявлення про їх колір. Назви квітів присутні і в національній символіці Великобританії – *rose* ‘троянда’, *shamrock* ‘трилисник’, *thistle* ‘чортополох’, *daffodil* ‘блідо-жовтий нарцис’. Як наслідок, назви рослин (а особливо квітки цих рослин) стали основою багатьох вторинних КП англійської мови (*amaranth* ‘амарант’, *buttercup*

‘кольором як жовтець’, *crocus* ‘шафранний’, *cyclamen* ‘кольору цикламена’, *daffodil* ‘кольору блідо-жовтого нарциса’, *dianthus* ‘кольору гвоздики’, *geranium* ‘кольору герані’, *heliotrope* ‘геліотроповий’, *mimosa* ‘кольору мімози’, *myrtle* ‘кольору мирти’, *orchid* ‘кольору орхідеї’, *pansy* ‘кольору братків’, *periwinkle* ‘барвінковий’, *petunia* ‘кольору петунії’, *reseda* ‘кольору резеди’, *rose* ‘кольору червоної троянди’, *saffron* ‘шафранний’, *tarragon* ‘кольору тархуну’, *thistle* ‘чортополоховий’, *turmeric* ‘кольору куркуми’ тощо). Серед українських вторинних КП найчастіше трапляються ті, що походять від назв польових квітів та культивованих рослин (*конопляний*, *ляний*, *пшеничний*, *салатовий*, *солом'яний*, *спаржевий*, *барвінковий*, *васильковий*, *волошковий*, *маковий*, *рутовий*, *фіалковий*, *чортополоховий*, *шафранний* тощо), адже забарвлення цих рослин та їх частин було знайоме носіям української мови в процесі городництва та садівництва.

Спорадичними в українській мові є вторинні КП, що походять від назв фауни, тоді як в англійській мові подібні КП є досить розповсюдженими (*beaver* ‘кольору бобрового хутра’, *bison* ‘кольору шкіри бізона’, *buff* ‘кольору буйволової шкіри’, *camel* ‘кольору шкіри верблюда’, *castor* ‘кольору бобрового хутра’, *fawn* ‘кольору оленя’, *flamingo* ‘кольору фламінго’, *fox* /*foxy* ‘кольору хутра лисиці’, *mousey* ‘мишиного кольору’, *panda* ‘кольору хутра червоної панди’, *salmon* ‘лососевий’, *shrimp* ‘кольору креветки’ тощо). Найчастіше об'єктом-еталоном англійських вторинних КП, утворених від назв фауни, виступають шкіра та хутро диких тварин, які використовувались для шиття одягу знаті, солдат (див. [17, с. 80]), та були відомі своїм забарвленням носіям мови. Більшість англійських вторинних КП з'являються саме в пізній середньоанглійській період, з розвитком фарбівництва, швацької та текстильної промисловості (див. [15, 16]).

Вторинні КП, що походять від назв їжі та напоїв, також переважають в англійській мові, порівняно з українською. При чому більшість назв їжі та безалкогольних напоїв є основою для творення вторинних КП як англійської, так і української мов (порівняйте: англ. *bisquit* – укр. *бісквітний*, англ. *chocolate* – укр. *шоколадний*, англ. *honey* – укр. *медовий*, англ. *coffee* – укр. *кофейний*, англ. *milky* – укр. *молочний*, англ. *creamy* – *кремовий*, укр. *mustard* – *гірчичний* тощо). Особливістю англійської лінгвокультури, у порівнянні з українською, є використання для творення вторинних КП назв алкогольних напоїв, особливо сортів вина, запозичених із французької мови (див. [17, с. 67, 81, 86, 130]). Наприклад: *bordeaux* ‘бордо’, *burgundy* ‘кольору бургундського вина’, *champagne* ‘кольору шампанського’, *chartreuse* ‘кольору лікеру шартрез’, *claret* ‘бордо’, *cognac* ‘коньячного кольору’. Такі лексеми набули колірного значення в англійській мові в 19 ст. [17, с. 130], носіям були добре відомі кольори зазначених назв напоїв через постійні контакти з Францією та популярністю французьких вин у країні [17, с. 130].

В українській мові подібні запозичення не асоціювались мовцями з назвами кольору (за винятком лексем *бордо*, *бордовий*, які мають в українській мові первинне колірне значення).

Семантична група вторинних КП, утворених від назв мінералів та коштовного каміння, кількісно превалює в українській мові. Проте тут навряд чи можна говорити про національні особливості використання вторинного семіозису КП, адже кількість українських лексем цієї групи є більшою за рахунок семантичних дублетів. Наприклад: *аквамариновий* / *аквамаринний* / *аквамарин*, *кораловий* / *коралевий* тощо.

Таким чином, незважаючи на деякі національні особливості вибору назви об'єкта для творення англійських та українських вторинних КП, існують також певні ізоморфні риси в обох мовах, адже в системі колірних асоціацій велику роль відіграє загальнолюдський фактор, який впливає на процес кольоросприйняття. Існує ряд явищ, пов'язаних із загальнолюдською картиною світу, ряд спільних рис та закономірностей, які є “сферою перетину культур” [4, с. 28]. Зафіксована в мовній картині світу колірна картина відрізняється більшою універсальністю й спільністю для народів з однаковим рівнем розвитку. Так, усі виділені нами семантичні групи вторинних КП збігаються в обох мовах, різниця полягає лише в особливостях використання лексем деяких груп носіями мови. Більше того, “у результаті міжкультурного спілкування відбувається взаємне збагачення культурно значущою інформацією” [1, с. 5], результатом чого є численні запозичення англійських вторинних КП українською мовою. Найактивніше цей процес відбувається в ХХ – ХХІ століттях, що зумовлено розвитком інформаційних та інтернет-технологій, міжнародної торгівлі, рекламного бізнесу. **Перспектива дослідження** полягає в подальшому вивченні спільних та відмінних особливостей уживання вторинних КП носіями різноструктурних мов.

Л і т е р а т у р а :

1. *Алымова Е. Н.* Цвет как лингвокогнитивная категория в русской языковой картине мира : автореф. дис. на соискание учён. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 “Русский язык” / Е. Н. Алымова. – Санкт-Петербург, 2007. – 18 с.
2. *Василевич А. П.* К методике исследования гипотезы Сепира-Уорфа / А. П. Василевич // Национально-культурная специфика речевого общения народов СССР. – М., 1982. – С. 12–19.
3. *Вежбицкая А.* Язык. Культура. Познание / А. Вежбицкая. – М. : Русские Словари, 1996. – 416 с.
4. *Верещагин Е. М.* Язык и культура : Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров [Изд. 4-е, перераб. и доп.]. – М. : Русский язык, 1990. – 246 с.
5. *Выродова А. С.* Лингвокультурологическое пространство колоративов в русском поэтическом дискурсе первой половины ХХ века (на материале поэтических

- текстов С. А. Есенина и Н. М. Рубцова) : автореф. дис. на соискание учёной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 “Русский язык” / А. С. Выродова. – Белгород, 2008. – 22 с.
6. *Гмызина Э. В.* Цвет в культуре Древней Руси : слово и образ : дис. ... канд. филол. наук : 24.00.02 / Э. В. Гмызина. – Киров, 2000. – 164 с.
  7. *Голубь Л. А.* Сквозные мотивы языковой картины мира (на примере лексико-семантического поля “ЦВЕТ” в английском и русском языках) : автореф. дис. на соискание учёной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 “Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Л. А. Голубь. – Москва, 2006. – 24 с.
  8. *Жаркынбекова Ш. К.* Ассоциативные признаки цветообозначений и языковое сознание / Ш. К. Жаркынбекова // Вестник московского университета. – Сер. 9 : Филология – № 1. – 2003. – С. 109–116.
  9. *Пастушенко Т. В.* Колірна номінація як елемент вторинної мовної картини світу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04. “Германські мови” / Т. В. Пастушенко. – К. : 1998. – 17 с.
  10. *Самарина Л. В.* Традиционная этническая культура и цвет (основные направления и проблемы зарубежных исследований) / Л. В. Самарина // Этнографическое обозрение. – М. : Наука, 1992. – № 2. – С. 147–157.
  11. *Селіванова О. О.* Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 844 с.
  12. Словник української мови : в 11 томах АН УРСР [під ред. І. К. Білодіда]. – К. : Наукова думка, 1970–1980.
  13. *Уорф Б. Л.* Наука и языкознание / Б. Л. Уорф // Зарубежная лингвистика / [пер. Б. С. Кубрякова, В. Н. Мурат]. – 1999. – № 1. – М. : Прогресс. – С. 92–106.
  14. *Фрумкина Р. М.* Цвет, смысл, сходство : Аспекты психолингвистического анализа / Р. М. Фрумкина. – М. : Наука, 1984. – 175 с.
  15. *Casson R. W.* Color shift: evolution of English color terms from brightness to hue / R. W. Casson // Color Categories in Thought and Language / [edited by C. L. Hardin and L. Maffi]. – Cambridge : Cambridge University Press, 1997. – P. 224–239.
  16. *Casson R. W.* Russet, Rose, and Raspberry. The Development of English Secondary Color Terms / R. W. Casson // Journal of Linguistic Anthropology. – 1994. – Vol. 4. – № 1. – P. 5–22.
  17. *Matschi M.* Color Terms in English : Onomasiological and Semasiological Aspects / M. Matschi // Onomasiology Online, 2004. – № 5. – P. 56–139.
  18. Webster's Third New International Dictionary of the English Language Unabridged, USA : Merriam-Webster inc. Publishers, 1981. – 2662 p.

Кудря О. А. Лингвокультурологическая составляющая семантики английских и украинских вторичных цветообозначений.

В статье с позиции лингвокультурологии рассматривается семантика вторичных цветообозначений, зафиксированных в толковых словарях английского и украинского языков. Автор описывает языковую картину мира, которая вербализуется с помощью цветообозначений как производных названий различных объектов-эталонов, анализирует национальные особенности и изоморфные черты выбора наименований для образования анализируемых единиц в английском и украинском языках. Актуальность работы определяется общей тенденцией современной лингвистики к комплексному изучению

средств объективизации цвета в разных языках и отсутствием предметного исследования вторичного семиозиса английских и украинских цветообозначений.

Ключевые слова: вторичные цветообозначения, лингвокультурологические особенности, вторичный семиозис, объект-эталон.

Kudria O. A. *Linguo-cultural component of english and ukrainian colour terms semantics.*

The article deals with linguo-cultural peculiarities of secondary colour terms selected from English and Ukrainian dictionaries. The author studies the linguistic view of the world that is verbalized by colour terms derived from the names of different object-models; pays special attention to national peculiarities and isomorphic features of the given units in English and Ukrainian. This problem is important today because of the general tendency in modern linguistics to comparative study of language units and the absence of thorough investigation of English and Ukrainian secondary colour terms.

The results of our analysis testify to the fact that the linguo-cultural peculiarities of English and Ukrainian secondary colour terms have some differences as well as similar features. The common for two languages are the names of objects used to build some new secondary colour terms. The difference lies in the usage of some lexemes of some semantic groups by English and Ukrainian native speakers.

Keywords: secondary colour terms, linguo-cultural peculiarities, secondary semiosis, object-model.

Тупчий А. В.
Национальный педагогический университет
имени М. П. Драгоманова

ЖЕСТ “РУКОПОЖАТИЕ” КАК КУЛЬТУРНОЕ ЗАИМСТВОВАНИЕ

Анализируется жест “рукопожатие” как культурное заимствование и невербальная составляющая образа Англии в русском языковом сознании конца 18-середины 19 века.

Ключевые слова: культурное заимствование, языковое сознание, образ.

Проблема межкультурной коммуникации в современном языкознании становится все более актуальной. В работах С. Г. Тер-Минасовой, Л. П. Ивановой, Д. В. Гудкова рассматриваются и анализируются ее аспекты, пути решения. На протяжении нескольких веков Англия играет значительную роль в мировой культуре, политике, экономике. Процесс формирования образа Англии актуален как для русского, так и для других национальных и языковых сознаний.

XVIII век характеризуется первыми контактами русских и английских ученых, мыслителей и писателей. Англия, благодаря обширным колониям, торговым связям и мощному морскому флоту, завоевывала позиции мирового лидера. Путешествия в Англию участились и вошли в моду. Письменные свидетельства впечатлений от таких путешествий сегодня дают